

Date: 25th January-2026

**BIZNES KORXONALARINING BANKROTLIGI VA ULARNI DAVLAT
TOMONIDAN QO‘LLAB-QUVVATLASHI**

Adiljonov Boburmirzo Farxodbek o'gli

boburmirzoadiljonov07@gmail.com

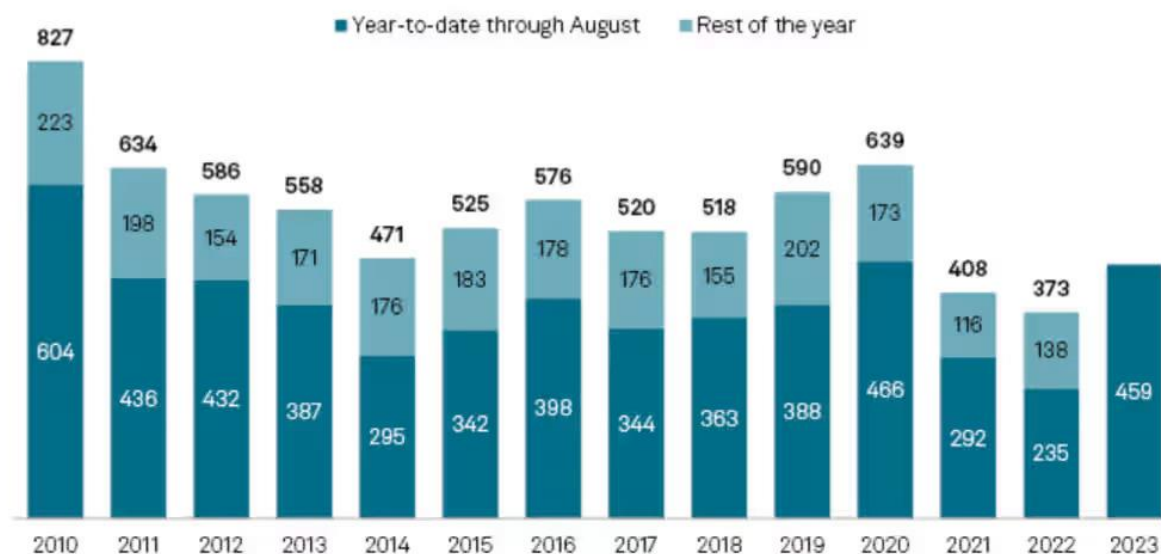

Kirish: Bozor iqtisodiyoti sharoitida biznes korxonalarining barqaror faoliyat yuritishi mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Biroq iqtisodiy beqarorlik, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, raqobatning kuchayishi, tashqi va ichki omillarning salbiy ta'siri natijasida ko'plab korxonalar moliyaviy qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Ushbu holatlar ayrim hollarda biznes subyektlarining bankrot bo'lishiga olib keladi. Korxona bankrotligi nafaqat alohida xo'jalik yurituvchi subyekt faoliyatining to'xtashi, balki ish o'rinlarining qisqarishi, soliq tushumlarining kamayishi va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi bilan ham xavflidir. Shu sababli bankrotlik jarayonini samarali tartibga solish hamda moliyaviy qiyinchilikka uchragan korxonalarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Davlat tomonidan biznes korxonalarini qo'llab-quvvatlash turli shakllarda amalga oshiriladi, jumladan, moliyaviy yordam, soliq imtiyozlari, kreditlarni qayta restrukturizatsiya qilish, subsidiyalar va huquqiy kafolatlar orqali. Ushbu choralar korxonalarning bankrotlikka uchrashining oldini olish, ularning moliyaviy holatini tiklash va iqtisodiy faolligini saqlab qolishga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar: Biznes korxonalarining bankrotligi va ularni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashining afzalliklari: Ish o'rinlarini saqlab qolish - davlat tomonidan ko'rsatiladigan moliyaviy va tashkiliy yordam bankrotlik yoqasidagi korxonalarning faoliyatini davom ettirishiga imkon yaratadi, natijada ommaviy ishsizlikning oldi olinadi. **Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash** - yirik va o'rta biznes subyektlarining bankrot bo'lishi butun iqtisodiyotga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Davlat qo'llab-quvvatlashi makroiqtisodiy barqarorlikni saqlashga xizmat qiladi. **Soliq tushumlarining kamayib ketishining oldini olish** - korxonalarni moliyaviy sog'lomlashtirish orqali ularning kelgusida davlat byudjetiga soliq to'lovchi sifatida faoliyatini davom ettirishi ta'minlanadi. **Biznes muhitiga ishonchni oshirish** - davlatning bankrotlik holatlarida tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlashi investorlar va biznes subyektlarida ishonch uyg'otadi hamda tadbirkorlik faolligini rag'batlantiradi. **Strategik ahamiyatga ega korxonalarni saqlab qolish** - ayrim korxonalar muhim tarmoqlarda faoliyat yuritadi. Ularning bankrot bo'lishi milliy iqtisodiyot va xavfsizlikka zarar yetkazishi mumkin, davlat yordami esa buni oldini oladi. **Korxonalarni qayta tashkil etish va modernizatsiya qilish imkoniyati** - davlat ko'magida korxonalar o'z faoliyatini qayta ko'rib chiqib, boshqaruv tizimini takomillashtirishi va raqobatbardoshligini oshirishi mumkin.

Date: 25th January-2026

US bankruptcy filings by year

1-grafik. 2010-2023- yillardagi AQSh kompaniyalarining bankrotlik statistikasi

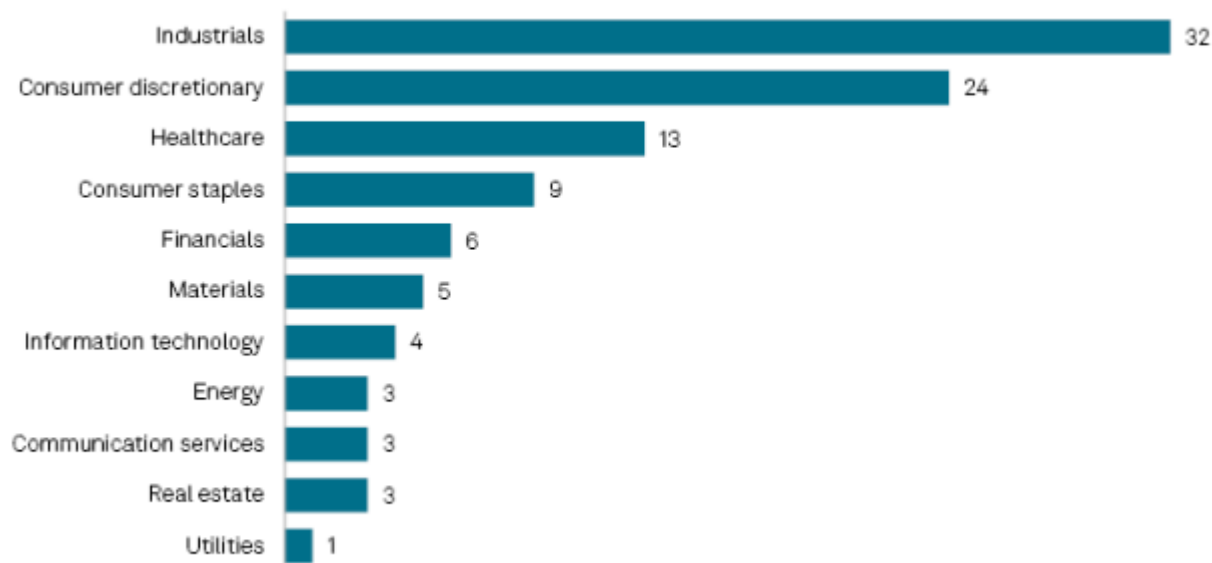
Manba: <https://www.marketwatch.com/story/more-u-s-companies-have-gone-bankrupt-in-2023-so-far-than-all-of-2022-or-2021-de4fca2a>

Biznes korxonalarining bankrotligi va ularni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashining kamchiliklari: Davlat byudjetiga yuklama ortishi - moliyaviy yordam, subsidiyalar va imtiyozlar davlat byudjeti xarajatlarining oshishiga olib keladi hamda boshqa ijtimoiy sohalarni moliyalashtirish imkoniyatini cheklashi mumkin. **Bozor mexanizmlarining buzilishi** - samarasiz faoliyat yuritayotgan korxonalarni sun'iy ravishda saqlab qolish sog'lom raqobatga salbiy ta'sir ko'rsatib, bozor qonuniyatlarining to'liq ishlashiga to'sqinlik qiladi. **"Moral hazard" xavfining yuzaga kelishi** - davlat yordami doimiy bo'lsa, ayrim tadbirkorlar risklarni mas'uliyatsiz qabul qilishi va bankrotlik holatida davlat yordamiga tayanishi mumkin. **Resurslarning samarasiz taqsimlanishi** - moliyaviy yordam iqtisodiy jihatdan istiqbolsiz korxonalarga yo'naltirilsa, foydaliroq va innovatsion loyihalarga yetarli resurs ajratilmasligi ehtimoli yuzaga keladi. **Korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvi xavfi** - davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining shaffof bo'lmasligi moliyaviy mablag'lardan noto'g'ri foydalanish va korrupsiya holatlariga sabab bo'lishi mumkin. **Tadbirkorlik mas'uliyatining pasayishi** - bankrotlik oqibatlari yumshatilgan sharoitda ayrim korxonalar moliyaviy intizom va samarali boshqaruvga yetarlicha e'tibor bermasligi mumkin.

Date: 25th January-2026

2025 bankruptcy filings by primary sector

Data compiled April 2, 2025.

2-grafik. 2025-yilda AQSh kompaniyalarining bankrotlik statistikasi

Manba: <https://www.metal.com/en/newscontent/103274524>

Takliflar: Bankrotlikning oldini olishga qaratilgan erta ogohlantirish tizimini joriy etish - korxonalarining moliyaviy holatini muntazam tahlil qilib boruvchi raqamli monitoring tizimlarini joriy etish orqali bankrotlik xavfini dastlabki bosqichlarda aniqlash va o'z vaqtida choralar ko'rish zarur. **Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni aniq mezonlar asosida amalga oshirish** - moliyaviy yordam faqat vaqtinchalik qiyinchilikka duch kelgan, ammo iqtisodiy salohiyatga ega korxonalarga berilishi, doimiy zarar ko'rayotgan va istiqbolsiz subyektlarga nisbatan esa bozor mexanizmlari ustuvor bo'lishi lozim. **Moliyaviy sog'lomlashtirish va restrukturizatsiya mexanizmlarini kengaytirish** - bankrotlik jarayonida korxonalarining qarzlarini qayta tuzish, kredit to'lovlarini kechiktirish, foiz stavkalarini pasaytirish hamda boshqaruv tizimini optimallashtirishga davlat tomonidan ko'maklashish maqsadga muvofiq. **Kichik va o'rta biznes subyektlari uchun maxsus qo'llab-quvvatlash dasturlarini rivojlantirish** - ushbu toifadagi korxonalar bankrotlikka nisbatan sezgir bo'lganligi sababli, ularga imtiyozli kreditlar, grantlar, soliq yengilliklari va konsalting xizmatlarini keng joriy etish zarur. **Davlat yordami samaradorligini baholash tizimini joriy etish** - ajratilgan mablag'larning natijadorligini muntazam monitoring qilish, iqtisodiy ko'rsatkichlar orqali baholash va samarasiz qo'llab-quvvatlash choralari qisqartirish lozim.

Date: 25th January-2026

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, biznes korxonalarining bankrotligi bozor iqtisodiyotining ajralmas qismi bo'lib, u iqtisodiy muhitning sog'lomlashuviga ham, ayrim salbiy ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlariga ham olib kelishi mumkin. Korxonalarining moliyaviy qiyinchiliklarga uchrashi ko'plab omillar, jumladan, noto'g'ri boshqaruv, bozor talabining o'zgarishi, tashqi iqtisodiy sharoitlar va moliyaviy resurslarning cheklanganligi bilan bog'liqdir. Davlat tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlash choralari bankrotlikning salbiy oqibatlarini yumshatish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va ish o'rinlarini saqlab qolishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, bunday yordam bozor mexanizmlariga ortiqcha aralashuvsiz, shaffof va maqsadli amalga oshirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi **"Bankrotlik to'g'risida"gi Qonuni.** – Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga oid farmon va qarorlari.**
3. Karimov I.A. **Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va tadbirkorlikni rivojlantirish.** – Toshkent: O'zbekiston, 2018.
4. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O'zbekiston strategiyasi.** – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
5. Vahobov A.V., Xodiev B.Yu. **Iqtisodiyot nazariyasi.** – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
6. Sheremet A.D., Sayfulin R.S. **Moliyaviy tahlil.** – Moskva: INFRA-M, 2020.
7. Altman E.I. **Corporate Financial Distress and Bankruptcy.** – New York: Wiley, 2019.
8. World Bank. **Doing Business Report: Resolving Insolvency.** – Washington, 2020.
9. <https://www.marketwatch.com/story/more-u-s-companies-have-gone-bankrupt-in-2023-so-far-than-all-of-2022-or-2021-de4fca2a>, 1-grafik.
10. <https://www.metal.com/en/newscontent/103274524>, 2-grafik.

